

ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оришко С.П.

У статті охарактеризовано стан дослідженості проблеми, розкрито суперечності між виховним потенціалом різних видів і форм туристсько-краєзнавчої діяльності і реальним станом використання можливостей даного виду діяльності як вагомого чинника формування особистості молоді людини; визначено й охарактеризовано основні функціональні компоненти туристсько-краєзнавчої діяльності (освітньо-пізнавальний, виховно-розвивальний, соціалізаційний та дозвільно-оздоровчий) розкрито механізми їх використання у процесі виховання сучасних школярів.

Ключові слова: туристсько-краєзнавча діяльність, функціональні компоненти туристсько-краєзнавчої діяльності (освітньо-пізнавальний, виховно-розвивальний, соціалізаційний та дозвільно-оздоровчий), виховний процес, форми, методи виховного впливу.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. У процесі аналізу стану туристсько-краєзнавчої діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах виявлено суперечності між виховним потенціалом і можливостями різних видів і форм туристсько-краєзнавчої діяльності щодо виховання сучасних школярів і відсутністю системних науково-педагогічних досліджень щодо використання можливостей даного виду діяльності як вагомого чинника їх формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У сучасній науково-педагогічній літературі виховний вплив туристсько-краєзнавчої діяльності розкрито у дослідженнях Т. Бондаренко, М. Костриці, О. Кошолопа, Н. Масыгіна, А. Остапець-Сवेशнікова, Л. Петько, В. Струмаського, В. Федорченка, В. Циганкова, М. Ямницького; різні аспекти туристсько-краєзнавчої роботи у загальноосвітніх навчальних закладах знайшли відображення у дослідженнях П. Істоміна, В. Обозного, В. Орлова, Б. Омельченка, А. Солдатенкова, М. Соловєва, М. Ямницького, М. Щербаківа, А. Шипко, В. Тючкалова та інших.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дослідження є складовою частиною науково-дослідної теми кафедри педагогіки імені Б. Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Історико-педагогічні проблеми навчання і виховання в системі безперервної освіти в Україні і зарубіжжі» (державний реєстраційний номер теми 0108U009122).

Мета статті. Метою пропонованої статті є теоретичне обґрунтування функцій і виховних можливостей туристсько-краєзнавчої діяльності у контексті формування сучасних школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначаючи суть туристсько-краєзнавчої діяльності доцільно виходити із загальноприйнятого трактування діяльності. Загальноприйнятим є підхід до трактування суті діяльності як способу існування і розвитку людини, як способу розвитку і вдосконалення її самої, а також як способу перетворення людиною навколишньої природної і соціальної реальності. Серед основних ознак діяльності Л. Буєва виокремлює цілеспрямованість, перетворювальний і творчий характер, предметність, зумовленість суспільними умовами і спілкування діючих індивідів [1, с.59-63].

Закономірно, що діяльність завжди передбачає мету, форми, методи і засоби її досягнення, сам процес діяльності і його кінцевий результат. У цій статті ми обмежимося аналізом мети, завдань, форм, методів і засобів туристсько-краєзнавчої діяльності, а також аналізом її виховного потенціалу, що є вирішальним у визначенні можливостей її впливу на патріотичне виховання сучасного школяра.

Сучасні уявлення про дитячо-юнацький туризм відображено у Законі України «Про туризм», де поняття «туризм» трактується як тимчасові виїзди (подорожі) з постійного місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових, спортивних й інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди

особа від'їжджає [6, с.241]. Закон України «Про туризм» визначає, що «туристом» є особа, «яка здійснює подорож по Україні або до іншої країни з не забороненою законом країни перебування метою на термін від 24 годин до одного року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін [6, с.241].

Під «туристською діяльністю» у цьому Законі пропонується розуміти діяльність з організації подорожей. Пріоритетними напрямками державного регулювання туристської діяльності є: туризм соціальний – подорожі, субсидовані із засобів, що виділяються державою на соціальні потреби, і туризм самодіяльний – подорожі з використанням активних способів пересування, що організуються туристами самостійно.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» поняття «туризм» визначається як «подорож, яка здійснюється за певним маршрутом по своїй країні або за кордоном». При цьому не може не звернути на себе увагу той факт, що мета туризму трактується як виїзд з місця «постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних або професійно-ділових цілях» [2, с.1486].

А от у сучасній «Енциклопедії освіти» (Київ, 2008), поняття «туризм», «туристсько-краєзнавча діяльність» взагалі відсутні [5]. Вони не згадуються навіть у «Предметному покажчику» цих видань. Залишається невідомим: якими міркуваннями користувалися автори згаданого авторитетного видання, коли вирішили «туризм» і «туристсько-краєзнавчу діяльність» не включати в перелік основних понять галузі освіти

Позитивним є той факт, що поняття «шкільне краєзнавство» у сучасній «Енциклопедії освіти» (Київ, 2008), на відміну від понять «туризм» і «туристсько-краєзнавча діяльність», дістало належне трактування. «Шкільне (учнівське) краєзнавство» трактується як організована й керована педагогами діяльність учнів, що складається з освітньо-пізнавальних, пошуково-дослідних, практично-творчих компонентів і спрямована на систематичне вивчення, збереження і відтворення культурної спадщини рідного краю». Л. Масол, розкриваючи суть поняття «шкільне краєзнавство», наголошує, що «шкільне краєзнавство» передбачає «...ознайомлення учнів з природою, географією, культурою краю і сприяє формуванню національної свідомості й ціннісних орієнтацій, вихованню патріотичних почуттів, розвитку потреби й готовності поширювати й примножувати культурні надбання» [5, с.430-431].

В «Українському педагогічному словнику» «шкільне краєзнавство» трактується як «освітньо-виховна робота, яка полягає у всебічному вивченні на уроках і в позакласній роботі частини країни (області, району, міста, села тощо)». Основним завданням краєзнавства є «вивчення природи, населення, господарства, історії та культури рідного краю з пізнавальною, науковою, навчальною, виховною, практичною метою» [4, с.179].

У психолого-педагогічній і методичній літературі під «шкільним краєзнавством» розуміють: а) принцип навчання (краєзнавчий принцип); б) метод пізнання; в) навчально-виховну роботу з вивчення природних особливостей, історії, промисловості, сільського господарства, економічного і культурного розвитку краю, господарства, побуту, поглядів і вірувань, тощо. Розрізняють такі основні напрями шкільного краєзнавства: історичне, етнографічне, літературне, географічне, природничо-наукове тощо. Концепція шкільного краєзнавства була розроблена у кінці 70-х років ХХ століття.

На думку В. Струмаського, краєзнавча діяльність учнів охоплює такі основні аспекти: оволодіння краєзнавчими знаннями з різних джерел інформації: у процесі безпосереднього вивчення краю, країни; у процесі роботи з архівними, літературними матеріалами, з періодичної преси, радіо, телебачення та ін.), а також «шляхом використання краєзнавчих знань у навчально-виховній роботі, у процесі організації краєзнавчої роботи учнів у позаурочний час» [8, с.43].

Еволюція «шкільного туризму» і «краєзнавства» призвела до остаточного об'єднання шкільного туризму і краєзнавства,

відповідно сформувалося нове педагогічне явище – туристсько-краєзнавча діяльність. Поняття «туристсько-краєзнавча діяльність» набуло поширення у кінці 80-х років ХХ ст. Підставою для його упродовження слугує нерозривний взаємозв'язок цих двох видів діяльності. В сучасних умовах утвердився погляд на єдність «шкільного туризму» й «краєзнавства», де краєзнавство виступає змістовною, а туризм – технічною складовою єдиного процесу – туристсько-краєзнавчої діяльності (А. Остапець-Свешніков) [7, с.23].

На основі вивчення наукових джерел нами здійснено спробу виявити підходи науковців щодо трактування суті туристсько-краєзнавчої діяльності, форм, методів, засобів і принципів здійснення, а також щодо визначення її функціональних компонентів, що є для нас особливо важливим.

Туристсько-краєзнавча діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах – це спільна діяльність педагогічного й учнівського колективів (обов'язковою ознакою якої є участь у туристських походах, експедиціях, екскурсіях, зльотах, змаганнях, польових таборах, у роботі шкільних музеїв, у масових туристських, краєзнавчих заходах, де реалізуються суб'єкт-суб'єктні взаємини учасників), спрямована на досягнення освітньо-виховних, розвивальних, соціалізаційних, оздоровлювальних, дозвіллевих завдань. У сучасних умовах у світовій практиці туристсько-краєзнавча діяльність набуває неперервного характеру, що є аксіомою.

Характеризуючи особливості організації туристсько-краєзнавчої діяльності у системі шкільної освіти не можна не сказати про те, що її розвиток у нашій країні має специфіку, яка полягає у тому, що протягом останніх десятиліть туристсько-краєзнавчий рух розвивається на самодіяльній основі.

Особливості туристсько-краєзнавчої діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах полягають у такому:

- сучасна система туристсько-краєзнавчої діяльності школярів сформувалася під впливом розвитку системи шкільної освіти; тому правомірно говорити про вплив мети освіти на формування поняття «шкільний туризм» й «краєзнавство» на різних етапах життя суспільства;
- адекватність суб'єктів навчально-виховного процесу й туристсько-краєзнавчої діяльності школи, співзвучність їхніх цілей дають підстави стверджувати про те, що в умовах загальноосвітнього навчального закладу ТКД є складовою компонентою навчально-виховного процесу;
- її суть (мета, завдання і зміст) детерміновані завданнями загальноосвітнього навчального закладу і структурою навчально-виховного процесу в ньому;
- вона розвивається на основі самоврядування та ініціативи; є важливим механізмом об'єднання зусиль школи, сім'ї і позашкільних установ;
- вона є діяльністю інтегративною, демократичною, доступною за змістом, формами і методами роботи; криє в собі широкий діапазон можливостей у виборі і способі її здійснення;
- має комплексний і творчий характер і тому створює сприятливі умови для прояву творчості та ініціативи школярів, їх самопізнання;
- вона здійснюється у природному середовищі; є ефективною і доступною формою пізнання історії свого народу і країни, його культурних і духовних надбань;
- за рахунок інтегративного впливу на особистість, цей вид діяльності сприяє осмисленню старшокласниками процесу історичного розвитку, сучасності, життєвих цінностей і свого місця і ролі у житті;
- вона сприяє задоволенню потреб старшокласників у життєвому й професійному самовизначенні й самореалізації, спілкуванні з людьми й природою, тобто їх соціалізації, формуванню громадянами своєї країни.

Виявлені особливості туристсько-краєзнавчої діяльності визначають її специфічні характеристики, як суб'єкта виховного впливу у цілісній системі навчально-виховного впливу на школярів і є домінуючими у визначенні її ролі і місця в системі патріотичного виховання старшокласників.

Сучасні підходи до організації туристсько-краєзнавчої

діяльності школярів викладено у «Державній програмі розвитку туризму на 2002-2010 роки», затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 року [3]. У процесі організації туристсько-краєзнавчої роботи у загальноосвітніх навчальних закладах доцільно виходити з мети і завдань туристсько-краєзнавчої роботи, які окреслені Державною програмою розвитку туризму на 2002-2010 роки, Міжнародними правовими актами з регулювання туристської діяльності, зокрема, Кодексом туриста, Хартією туризму, Глобальним етичним кодексом туризму тощо.

У найбільш загальному трактуванні мета туристсько-краєзнавчої діяльності полягає у здійсненні виховного впливу на вольову, емоційну й інтелектуальну сфери і вона виконує освітньо-пізнавальну, виховно-розвивальну, соціалізаційну, культурно-дозвіллеву й оздоровчу функції.

Мета туристсько-краєзнавчої діяльності конкретизується у завданнях, пріоритетними серед яких є: інтелектуальний розвиток, формування особистісних якостей, збереження та зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я особистості; створення сприятливих умов для самопізнання, самовизначення, розвитку здібностей та реалізації особистості. Мета даного виду діяльності реалізується у змісті, що визначає коло основних напрямів діяльності: освітньо-пізнавальної, пошуково-дослідної, дозвіллевої, волонтерської, суспільно-корисної, а також діяльності, спрямованої на фізичний розвиток особистості; формування вольової сфери, актуалізацію життєвого і професійного самовизначення.

Основними засобами досягнення мети туристсько-краєзнавчої діяльності є оптимальне використання ресурсів її суб'єктів та соціального і природного оточення.

Функціональним полем туристсько-краєзнавчої діяльності є історія і сучасність рідного краю, народу, країни, людські відносини, спілкування, діяльність.

Виховний вплив на старшокласників туристсько-краєзнавчої діяльності здійснює у процесі реалізації освітньо-пізнавальної, виховно-розвивальної, соціалізаційної, культурно-дозвіллевої й оздоровчої функції.

Так, освітньо-пізнавальна функція туристсько-краєзнавчої діяльності полягає у тому, що вона сприяє пізнанню школярами навколишнього соціального, культурного (мистецтво, побут, традиції), історичного (історія, історичні місця, видатні постаті краю) і природного (географічні особливості місцевості: рельєфу, клімату, рослинного і тваринного світу) середовища регіону, країни та інших країн. У процесі різних видів і форм туристсько-краєзнавчої діяльності учні залучаються до пошуково-дослідної роботи, виконання робіт науково-дослідного характеру (повідомлень, рефератів, доповідей, лекцій, звітів). Вона сприяє формуванню у них здатності до творчої діяльності, розвитку творчого мислення, допитливості тощо

Виховно-розвивальна функція туристсько-краєзнавчої діяльності полягає в тому, що вона є важливим чинником розвитку волі й відповідальності школярів. Власне у походах, екскурсіях, експедиціях, під час змагань та інших форм туристсько-краєзнавчої роботи формуються такі важливі морально-вольові якості, як наполегливість у досягненні поставленої мети, чесність, рішучість, організованість, відповідальність, самостійність, працьовитість, спортивний азарт, гуманізм, доброзичливість, повага, самоповага та інші. Багатоденні походи, екскурсії ставлять старшокласників в умови, коли кожен з них надає допомогу іншим, одночасно приймаючи її від них. Виконуючи певні доручення, кожен учасник цієї діяльності несе за неї відповідальність перед своїми товаришами. У походах, експедиціях, під час підготовки й проведення інших видів туристсько-краєзнавчої діяльності школярі вчаться планувати свою роботу, бути дисциплінованими, підпорядковувати свої інтереси іншим.

Спілкування з природою справляє значний вплив на емоційний розвиток молоді людини: здатність до естетичного сприйняття природи, усвідомлення необхідності збереження екологічної рівноваги є важливим показником сформованості екологічної культури особистості.

Туристсько-краєзнавча діяльність створює сприятливі умови для екологічного виховання, виховання свідомого ставлення

до природи нашої країни, культивування ставлення до природного середовища як важливого джерела життєдіяльності людини, визнання необхідності збереження екологічної рівноваги як необхідної умови повноцінного її життя.

Розвивальна функція туристсько-краєзнавчої діяльності полягає в тому, що у процесі її здійснення педагога, зазвичай, не виховують, а актуалізують, стимулюють прагнення школярів до самопізнання, саморозвитку, самовизначення, самореалізації, створює для цього оптимальні умови.

Туристсько-краєзнавча діяльність сприяє соціальному вихованню школярів, оскільки стимулює їх включення в систему суспільних відносин, у результаті якого виникають певні зміни у свідомості й поведінці особистості. Якщо трактувати соціальне виховання як процес формування відносин людини з навколишнім світом, то туристсько-краєзнавча діяльність сприяє успішній соціалізації особистості і соціальної адаптації.

Соціалізаційний вплив різних видів туристсько-краєзнавчої діяльності полягає в тому, що учні отримують більші можливості змогу пізнати світ і себе, акумулювати ці знання і зробити певні узагальнення. Ці знання становлять змістовну частину „Я-концепції” сучасного школяра, яка є центральним компонентом структури його особистості. Науковці трактують „Я-концепцію” як сукупність установок особистості, спрямованих на розвиток самої себе. У більшості визначень установки підкреслюються три головні елементи: когнітивна складова; емоційно-оцінна складова та поведінкова складова. Шкільний вік є періодом онтогенезу, що пов'язаний з кардинальними змінами у сфері свідомості, діяльності й системи взаємин індивіда.

Туристсько-краєзнавча діяльність створює сприятливі умови для прояву самостійності, утвердження й самоствердження, для самопізнання, самовдосконалення, школярів, особливо старшого шкільного віку. Вона актуалізує процеси їх життєвого й професійного самовизначення. Адже у шкільному віці у певній мірі можна побачити позицію, життєвий сценарій, ту роль, яку обирає молода людина у житті.

У результаті розвитку особистість приходять до самоактуалізації, до самореалізації, тобто до розкриття всіх своїх потенційних можливостей і здібностей.

У сучасних умовах туристсько-краєзнавча діяльність відображає тенденцію сучасної молоді, коли перевага віддається розвитку динамічного відпочинку, у процесі якого відпочинок поєднується з активною розвивальною і пізнавальною діяльністю. Різні види туристсько-краєзнавчої діяльності усе ширше використовуються в сучасній загальноосвітній школі як форма активного відпочинку школярів, організації різних дозвілєвої діяльності, що сприяє не тільки відновленню життєвої енергії, але й сприяє їх розвитку, підвищенню культурного рівня, розумному й раціональному використанню вільного часу.

Туристсько-краєзнавча діяльність стимулює фізичний розвиток особистості, дозволяє активізувати процес формування основ здорового способу життя, розвитку психічної та фізичної витривалості; сприяє формуванню відповідального ставлення до свого фізичного й психічного здоров'я; розвиває спритність, сміливість, рішучість; стимулює виховання сили волі, уміння переносити труднощі, виконувати розрядні вимоги та нормативи з пішохідного туризму, спортивного орієнтування та інше. Реалізації оздоровчої функції підпорядковані туристсько-краєзнавчі походи, екскурсії, експедиції, змагання, зльоти тощо. Оволодіння шкільними зростання туристської майстерності передбачає обов'язкове виконання фізичних нормативів, виконання програм, у яких закладені елементи фізичної досконалості.

У процесі туристсько-краєзнавчої діяльності школярі мають можливість осмислити здоров'я як інтегративне поняття, що включає в себе стан фізичного, психічного, духовного та соціального благополуччя людини. Здоровий спосіб життя, висока валеологічна культура, які формуються у процесі туристсько-

краєзнавчої діяльності, тісно пов'язані з формуванням духовних цінностей молоді людини, із стимулюванням життєвого і професійного самовизначення й самовдосконалення.

У сучасних умовах школярів хвилюють глобальні світові проблеми демографічного, екологічного, економічного, медичного, військового характеру; проблеми, пов'язані із глобалізаційними тенденціями, взаєминами людини і навколишнього середовища, людини і суспільства. На процес їх формування мають вплив різноманітні фактори. Загальновідомо, що в сучасних умовах у процесі виховання молоді людини важливо враховувати вплив чинників загальнолюдського, міжнародного характеру. Виникнення інтерактивних технологій комунікації, посилення міграційних процесів, відкритість кордонів, підвищення життєвого рівня багатьох сімей, а звідси – більш цивілізоване використання сім'ями вільного часу, подорожування, дозволяє частині школярів подорожувати не тільки в межах країни, але й за кордоном, вивчати історію, культуру, побут різних народів. Тисячі школярів України навчаються за кордоном, у складі делегацій відвідують країни далекого зарубіжжя, подорожують по світу в період канікул не тільки з батьками, але й з однолітками, перебуваючи у різних таборах, беручи участь у програмах міжнародного обміну школярами тощо.

Багатогранність різних видів діяльності та спілкування у процесі різних форм туристсько-краєзнавчої діяльності сприяють формуванню в старшокласників різноманітних духовних інтересів і ціннісних орієнтацій, що, в свою чергу сприяє становленню їх громадянської позиції, позитивного ставлення до громадянського обов'язку.

Туристсько-краєзнавча діяльність – це не тільки комплексне вивчення краю, країни, але й активна участь їх творенні, пізнанні і творенні себе як особистості.

Висновки. Науково-обґрунтоване вирішення проблеми оптимального використання потенціалу і можливостей різних видів і форм туристсько-краєзнавчої діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах щодо виховання сучасних школярів детермінує переосмислення теоретичних підходів і технологій вирішення цього завдання.

На основі аналізу суті туристсько-краєзнавчої діяльності у загальноосвітніх закладах встановлено, що вона об'єднує основні елементи туризму та краєзнавчого пошуку, екскурсійної і музейної роботи і містить значний потенціал щодо пізнання школярами навколишнього природного і соціального середовища, історії і сучасного стану народу, краю, країни, формування відповідально-ціннісного ставлення до них і свого майбутнього.

З'ясовано особливості організації і здійснення туристсько-краєзнавчої діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах, які полягають у тому, що вона: є органічною складовою освітньо-виховного процесу; її мета, завдання, форми і методи сприяють реалізації місії навчально-виховної установи; здійснюється у природному середовищі, тому створює сприятливі умови для пізнання реалій соціуму, історії краю, народу і країни; є демократичною і доступною за змістом, формами, методами роботи; передбачає широкий діапазон можливостей їх вибору; є діяльністю комплексною, інтегративною, базується на основі самоврядування та ініціативи, тому створює сприятливі умови для прояву творчості й активності старшокласників, їх самопізнання, саморозвитку, життєвого і професійного самовизначення.

У процесі дослідження визначено й охарактеризовано основні функціональні компоненти туристсько-краєзнавчої діяльності (освітньо-пізнавальний, виховно-розвивальний, соціалізаційний та дозвілєво-оздоровчий), у процесі реалізації яких вона здійснює виховний вплив на школярів. Установлено, що кожен функціональний компонент сприяє реалізації конкретних педагогічних цілей, а в сукупності здійснюється комплексний освітньо-виховний, розвивально-оздоровчий і соціалізаційний впливи на особистість сучасного школяра.

Література

1. Буева Л. П. Человек: деятельность и общение / Л. П. Буева. – М. : Мысль, 1978. – 216 с.
2. Великий тлумачий словник сучасної української мови: 250 000 слів і словосполучень / [авт. проекту та гол. ред. В.Т.Бусел]. – К. ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.

3. Глобальний етичний кодекс туризму // Правове регулювання туристичної діяльності в Україні / за заг. ред. В. К. Федорченка; Ун-т туризму, економіки і права. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 189 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [головний ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Закон України «Про туризм» : вводиться в дію Постановою Верховної Ради України № 325/95-ВР від 15.09.95 // Відомості Верховної Ради. – Київ, 1995. – N 31. – С. 141-183
7. Остапец-Свешников А. А. Педагогика и психология туристско-краеведческой деятельности учащихся / Александр Александрович Остапец-Свешников. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 94 с.
8. Струманський В. Організація шкільного краєзнавства на засадах системності / В. Струманський // Рідна школа. – 1999. – № 11. – С. 42-46

Орышко С.П.

Воспитательные возможности туристско-краеведческой деятельности

В статье охарактеризовано состояние исследуемой проблемы, раскрыты противоречия между воспитательным потенциалом и возможностями разных видов и форм туристско-краеведческой деятельности в воспитании современных школьников и реальным состоянием использования возможностей данного вида деятельности как важного фактора их формирования; обоснованы и охарактеризованы основные функциональные компоненты туристско-краеведческой деятельности (образовательно-познавательный, воспитательно-развивающий, социализации и культурно-досуговой, оздоровительный), раскрыты механизмы их реализации.

Ключевые слова: туристическая краеведческая деятельность, функциональные компоненты туристической краеведческой деятельности (образовательно-познавательный, воспитательный, социализации и культурно-досуговой, оздоровительный), воспитательный процесс, формы, методы воспитательного влияния.

Oryshko S.P.

Educational possibilities of tourist regional activity

The article reveals the state of the investigating problem, contradictions between educational potential and abilities of different forms of tourist regional activity as to upbringing modern schoolchildren. The author shows the real state of using the possibilities of this particular kind of activity as an important factor of their formation and characterizes the main functional components of tourist regional activity (cognitive, educational, socializing, cultural and leisure, health). The article reveals the mechanisms of using these components in the educational process of modern schoolchildren.

Key words: tourist regional activity, functional components of tourist regional activity (cognitive, educational, socializing, cultural and leisure, health), educational process, forms and methods of educational influence.